

Кравчук В.О., здобувачка вищої освіти
третього (освітньо-наукового) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ЗАГРОЗИ ІНФОРМАЦІЙНІЙ БЕЗПЕЦІ В ЕПОХУ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ

Соціальні мережі як феномен сучасної епохи на початку свого розвитку мали вузьке функціональне призначення, а саме розвиток комунікації. На сьогодні вони відіграють важливу роль у розбудові соціально-культурного світового простору, використовуються як електронні засоби масової інформації, являють собою інструменти маркетингу та управління підприємствами тощо. Крім того, потенціал розвитку соціальних мереж свідчить про те, що їхній вплив на суспільне життя та політичні процеси країн тільки зростатиме. Соціальні мережі як каталізатори суспільних змін у різноманітних сферах життєдіяльності людини, крім численних переваг, створюють нові виклики та загрози як глобального, так і індивідуального характеру.

Можливості, які надають соціальні мережі, створюють підґрунтя формування так званого «інтерактивного громадянського суспільства», котре можна визначити як систему взаємодії вільних громадян та їх добровільних об'єднань за допомогою Всесвітньої мережі (Інтернет), де інформація є головним чинником соціалізації з метою формування механізму реалізації та захисту основних прав і свобод людини, задоволення індивідуальних та групових прагнень і сподівань, впливу на владні державні інституції, напрямок державного розвитку в цілому. Втім вираз «інтерактивне громадянське суспільство» наразі є не доконаним поняттям, а, швидше, концептом, що перебуває у процесі формування [1, с. 50].

Актуальність дослідження соціальних мереж у сучасній юридичній науці обумовлюється також воєнно-політичним станом держави. До повномасштабного вторгнення соціальні мережі успішно використовувалися як інструменти інформаційної війни. Наративи, які просувалися в мережі Інтернет, були послідовними засобами дестабілізації внутрішньої ситуації в державі та розвалення системи управління.

Тоді як у світі все частіше говорять про порушення власниками Інтернет-ресурсів (у першу чергу соціальних мереж) низки європейських законів про захист приватного життя, оброблення і використання даних користувачів без їх згоди, можливості, які створюють соціальні мережі, є істотними загрозами національній безпеці України та інших держав.

Силові структури країни-агресора на постійній основі накопичують і протиправно використовують інформацію про користувачів. Така діяльність здійснюється з метою впливу на свідомість і підсвідомість громадян (особливо молоді) та формування у них антигромадської позиції, спонукання до вчинення актів непокори чи інших протиправних дій, які можуть призвести як до дестабілізації суспільно-політичної ситуації всередині країни, так і до нанесення шкоди іміджу держави у сфері зовнішньополітичних відносин [2, с. 209].

Індивідуальними і такими, що негативно впливають на стан забезпечення законності, є проблеми забезпечення приватності у соціальних мережах, які досі становлять виклики і загрози для суспільства. Наприклад, неможливість повністю та остаточно видалити свої дані з соціальної мережі порушує так зване фундаментальне право фізичної особи у сфері захисту персональних даних – «право бути забутим», яке існувало в Європі з 1995 року в усіх країнах-членах ЄС. Кожна людина може вимагати видалити свої дані у будь-який момент. Звичайно, існують і певні обмеження, наприклад, якщо дані використовуються з метою свободи самовираження, у засобах масової інформації, і, зрозуміло, якщо в цьому випадку є певна правова неузгодженість, а також, якщо держава або приватна компанія має право обробляти ці дані відповідно до визначеної законної мети їх обробки. Тож обмеження існують, хоча в цілому права фізичної особи мають бути гарантовані, якщо немає підстав для подібних обмежень [3, с. 67].

Особливого занепокоєння викликає тенденція до зростання поширення практик булінгу в молодіжному середовищі. Однією із сучасних форм впливу (негативного та деструктивного) на правову свідомість молоді є соціальні мережі. На фоні подібної кризи моралі, культури та зростаючого попиту на отримання схвалення своєї поведінки у соціальних мережах майже кожного дня чуємо чи бачимо приклади до наслідування булінгу та інших форм протиправної поведінки в молодіжному середовищі. Частина молодих людей через заглибленість в комп'ютерні ігри не завжди адекватно відчуває межу комп'ютерних ігор та реального життя, наслідуючи ігрову поведінку героїв у реальному житті. Внаслідок цього з'явився новий вид порушень в теорії права як кібербулінг [4, с. 20].

Отже, викликами і загрозами, які пов'язані із використанням соціальних мереж, є відсутність ефективних механізмів запобігання та протидії правопорушенням у соціальних мережах у таких сферах, як: забезпечення інформаційної безпеки країн світу як складової національної безпеки; захист персональних даних користувачів; формування правової культури (насамперед молоді) та інших.

Література

1. Актуальні проблеми цивілістики у цифрову добу: онлайніві соціальні мережі: монографія / за ред. Є.О. Харитоновна, О.І. Харитоновна; уклад. Б.В. Фасій; НУ ОЮА. Одеса: Юридична література, 2018. 176 с.
2. Черниш Р.Ф. Соціальні мережі як один із інструментів накопичення та протиправного використання персональних даних громадян. *Проблеми законності*. 2017. Вип. 136. С. 205-214.
3. Мельник К.С. Обробка та захист персональних даних в соціальних мережах. *Інформація і право*. 2014. № 3. С. 64-69.
4. Драпушко Р.Г., Горінов П.В. Сучасні виклики і загрози правової культури молоді. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2021. № 4. С. 18-22.

УДК 342.6:342.722:061.2(043.2)

Крайній П.І., к.ю.н.,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича,
м. Чернівці, Україна

ДЕЯКІ ПИТАННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ ГРОМАДСЬКИХ РАД У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПРАВ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН (СПІЛЬНОТ) В УКРАЇНІ

Діяльність консультативно-дорадчих органів в Україні останнім часом демонструє прагнення нашої держави забезпечувати можливість інституціям громадянського суспільства активно долучатись до діалогу із органами публічної влади. Законодавство в частині визначення адміністративно-правового статусу громадських рад (є різновидом консультативно-дорадчих органів – прим. авт.) дозволяє говорити про розширення кола органів виконавчої влади та місцевого самоврядування на які покладається обов'язок сприяти, у разі виникнення такої потреби їх утворенню.

Обговорення окремих аспектів суспільного життя сьогодні не можливо уявити без залучення активної частини нашого суспільства. Різного роду громадські обговорення, слухання, громадські експертизи тощо є невід'ємною складовою змін в частині доступу людини, громадянина до участі в управлінні державними справами яке визначається та гарантується Конституцією України.

Окремим важливим аспектом забезпечення прав людини і громадянина є забезпечення відповідного рівня правового регулювання у реалізації можливостей для представників національних меншин (спільнот) в Україні. Серед міжнародного та вітчизняного законодавства яким врегульовуються захист прав і свобод національних меншин, хочемо виокремити проаналізувати та деякі аспекти діяльності Громадської ради